

Hic mortui vivunt, hic muti loquuntur. / Tu martwi żyją, a niemi przemawiają.

Od Redakcji	1
Spotkania: Rozmowa z Sheilą Skaff (interview with Sheila Skaff).....	2
Omówienia: <i>The Rape of Europa; The Fate of Europe's Treasures in the Third Reich and the Second World War. The Making of the Pope of the Millennium; Kalendarium of the Life of Karol Wojtyła. Wspomnienia Wojenne.</i>	3
Kino Stare i Nowe: <i>Seriale, seriale</i>	7
Doświadczenia: <i>Dwujęzyczne elastyczne</i>	8
Z Biblioteki: Walne zebranie czytelników, wybór nowego zarządu.....	11
Z Polskiej Szkoły: <i>Dorosłość; Twilight po polsku</i>	11

Od Redakcji

W naszych dyskusjach o funkcjonowaniu i przyszłości Biblioteki często przewija się wątek dwujęzyczności. Nasi członkowie są w większości dwujęzyczni, nasze zbiory skupiają książki polskich autorów oraz książki w języku angielskim poświęcone tematyce polskiej, stworzony kilka lat temu we współpracy z Polską Szkołą tzw. „pokój młodych” ma służyć temu, aby także nasi najmłodszy członkowie mogli pielęgnować swoją dwujęzyczność czytając najlepszą literaturę dziecięcą w języku polskim. Myślimy też, aby rozszerzyć grono naszych czytelników o tych, którzy nie znają w ogóle języka polskiego, ale interesując się polską tematyką znajdują u nas potrzebne im książki lub zechcą obejrzeć wraz z nami polskie filmy.

Przykładem tego właśnie myślenia są zgromadzone w niniejszym biuletynie teksty. Zachęcamy do spotkania z Sheilą Skaff, która trafiając do Polski nie z własnego wyboru, znalazła w niej pasję i zainteresowania na całe życie. Rozmowę prowadzi nasza koleżanka z Zarządu, Laura Oldanie, mówiąca pięknie po polsku, mimo iż podobnie jak Sheila Skaff Polską zainteresowała się trochę przypadkiem. Przypominamy historię Karoliny Lanckorońskiej, która jak wiele arystokratycznych rodzin w jej czasach, żyła jednocześnie w kilku kulturach i językach. Jej okupacyjne wspomnienia zostały niedawno przetłumaczone na język angielski - *Michelangelo in Ravensbruck* - i są dostępne w Bibliotece i w księgarniach. W naszych filmowych zbiorach jest wiele filmów z napisami w języku angielskim, a polecany tym razem serial *Rancho* opowiada o doświadczeniach młodej amerykanki na polskiej prowincji. Ponownie publikujemy omówienie książki *The Rape of Europa*, które w

From the Editors

The theme of bilingualism is frequently present in our discussions about the Polish Library and its future. The majority of our readers are bilingual, our collection has books by Polish authors and works in English on Polish subjects. Some years ago, in cooperation with the Polish School we designated one room for our youngest readers so they could develop their bilingual skills in reading the best children's literature in Polish. We are also thinking of broadening our readership to include those who do not speak or read Polish at all but are interested in topics relating to Poland. They will find in our library books to satisfy their needs and will be able to attend the showings of Polish films.

The texts in our current issue follow the bilingual theme. We urge you to “meet” Sheila Skaff who went to Poland not by choice yet developed a passionate interest in that country. Laura Oldanie, a member of the Polish Library Board, conducted the interview. Oldanie speaks beautiful Polish even though like Sheila Skaff she became interested in Poland somewhat by chance. We also recall Karolina Lanckoronska who, like many members of aristocracy in her time was at home in several cultures and languages. She wrote about her life under Nazi occupation in *Michelangelo in Ravensbruck*. The memoir has been recently translated into English and it is available in our library and in bookstores. We have many films with English subtitles. The recommended film serial *Rancho* recounts the experiences of a young American woman in a Polish village. You will find a reprint of the review of *The Rape of Europa* - the

poprzednim wydaniu zostało nieopatrnie zniekształcone, za co czytelników i autorkę ogromnie przepraszamy. Jak zwykle z przyjemnością udostępniamy nasze łamy początkującym autorom z Polskiej Szkoły – ich dwujęzyczność wymaga pielęgnacji i zachęty. To ze względu na nich przypominamy publikowany przez *dziecko.pl* artykuł o tym, jak rodzice mogą pomóc w stawaniu się wielokulturowym i wielojęzycznym. Mamy nadzieję, że przeczytacie go Państwo z zainteresowaniem. Zapraszamy do lektury i do ... Biblioteki.

suffered from a computer glitch in the previous issue. We offer apologies to our readers and the author. As always we are glad to publish the work of young writers from the Polish School. They should be encouraged to be bilingual. This is the reason for including an article from *dziecko.pl* about the role of parents in helping children become multicultural and multilingual. We hope you will be interested in reading it. As always, we invite you to the Polish Library.

Interview with **Sheila Skaff**, author of *The Law of the Looking Glass: Cinema in Poland, 1896-1939* and professor of television and film studies at Hunter College

Laura Oldanie (LO): How did you end up in Poland?

Sheila Skaff (SK): I joined the Peace Corps when I finished college, in the spring of 1993. I told my recruiter that I would go anywhere but that I preferred to avoid a cold climate, for example, the one in Poland. He must have heard only the last word because a letter soon came with a ticket to Poland. I was thrilled, actually. After a 10-week training session in Łódź, I went to Leżajsk to

work in a high school. I managed to land a fun second volunteer post, too, teaching English to the directors of the local brewery. After two years in Leżajsk, I moved to Warsaw. I studied journalism at Warsaw University while working as a teacher and professional writer. I stayed until 1997.

LO: How did you become interested in Polish film?

SS: It's hard to pinpoint a reason for my interest in Polish film, other than that it is excellent. I remember watching Krzysztof Kieślowski's *Red*, which is made in French, with Polish subtitles when it was released in Poland. Since neither my French nor my Polish was good enough for me to understand its words completely, I concentrated on its beautiful images. This might have been the first time in my life that I studied the visual elements of a film closely. It was a mind-opening experience and one that probably made a strong impact on me. It was one of many experiences, though.

LO: What are your favorite Polish films?

SS: I love all of Kieślowski's films, unsurprisingly. The

Decalogue is an incredible accomplishment. His early documentaries are wonderful, too. His 1979 *Seven Women of Different Ages* left a lasting impression on me. There are so many excellent films from Poland, though. Andrzej Wajda's *The Promised Land*, Roman Polański's *Knife in the Water*, Wojciech Has's *The Saragossa Manuscript*, and many others are classics. Jan Jakub Koloski's films have a unique atmosphere that I enjoy and appreciate. I have a special fondness for films made before World War II, most of all. Films such as *The Ghosts* and *The Dybbuk* are precious to me.

LO: Are there any recent Polish film trends you are excited about?

SS: I'm happy to see that women are making films more and more often in Poland. It makes me optimistic to see films by filmmakers in my generation and younger, such as Anna Jadowska and Kasia Adamik. There is some great, innovative work coming out of Polish animation studios. In general, there is freshness and a tendency to experiment, which is good, although it is obvious that filmmakers encounter many obstacles in making their films – particularly their first films – today.

LO: You have recently written a book entitled *The Law of the Looking Glass: Cinema in Poland, 1896-1939*. What specifically interests you about the cinema of this era?

SS: Everything about cinema before World War II is interesting. It is period full of firsts: the first films, the first movie theaters, the first movie stars, the first audiences. The film industry developed from the national and international reactions to these firsts, so it is fascinating to get to know them. The film industry in Poland before the war was unique. By the 1930s, it was one of the only places in the world with an industry that could be considered both national and bilingual. It is interesting to study the

problems and successes of such an industry, which was completely destroyed in World War II and rebuilt after the war under a completely different ideology.

LO: What other aspects of Polish culture made an impression on you? Do you listen to Polish music or read Polish books?

SS: I listen to Polish music all day long. I love the jazz vocals of Aga Zaryan and the alternative music of Maria Peszek. I listen to the great jazz musicians and, when I feel nostalgic, I turn to a collection of songs written by Agnieszka Osiecka and performed by various artists. There is no art form that I care so deeply about as Polish literature, though. From *Bogurodzica* to Dorota Masłowska's newest creations, Polish literature is special. It sustains the soul.

LO: What's your favorite Polish food?

SS: Barszcz z uszkami! Just thinking about it makes me hungry.

LO: How did you end up in Greenpoint and why have you stayed there?

SS: I moved to Greenpoint because my sister, who is more struggling artist than Slavophile, was living there. I stayed for the barszcz z uszkami and Leżajsk brew.

LO: What are your favorite places in Poland?

SS: Of course, my favorite places are the places where my friends live. Warsaw is like a second home to me. Leżajsk holds a special place in my heart. The mountains are beautiful, the sea is welcoming and the lakes are pleasant, but there's no place to me like the places where I've spent so many wonderful years.

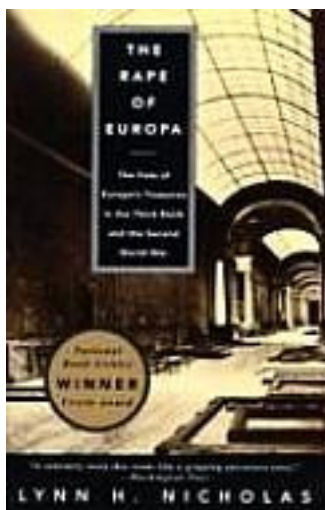
LO: How in a deeper level did going to Poland change your life?

SS: When I went to Poland for the first time, I was a 22-year-old with a free spirit and an irrational lack of fear. Eastern Europe in the early 1990s was a haven for someone like me. I hitchhiked across the continent, camped in its forests, and meandered until dawn on its city streets more times than I can remember. For a wild child with a love of language, parties and nature, it was paradise. When I look back at those years, I recall mostly a sense of freedom and permissiveness, which was antithetical to the discipline that I had been told, would bring me success as an adult. I started to trust my instincts. It was a great lesson, learned in a beautiful country, among beautiful people.

LO: Thanks for this very inspiring conversation!

Recenzje - Book Reviews

The Rape of Europa; The Fate of Europe's Treasures in the Third Reich and the Second World War by Lynn H. Nicholas, *Vintage Books*, 1995, 497 pages.

Never had works of art been so important to a political movement and never had they been moved about on such a vast scale, pawns in the cynical and desperate games of ideology, greed, and survival... Nicholas makes this observation at the conclusion of her remarkable book. The author describes in detail the struggles to keep the treasurers of Poland, Czechoslovakia, Holland, France, Russia, and Italy out

of German hands. The survey reconstructs the German confiscation of art throughout occupied Europe not just

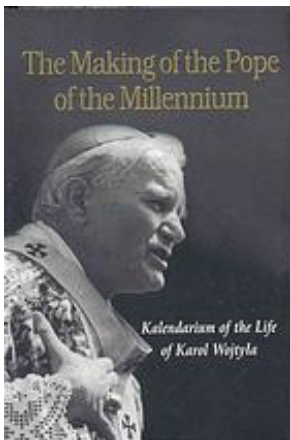
from Jews but from individuals and institutions. Nicholas covers both the war years and the war's aftermath when the Allies struggled to return the recovered masterpieces to their rightful owners.

Each country-by-country account is prefaced by background history of the war. The chapter on Poland describes the viciousness of the Blitzkrieg that included two unusual elements: the excessive destruction of Polish monuments and a detailed knowledge of the locations of works of art. It is interesting to trace the odyssey of the famous Czartoryski collections which included the "Big Three"—Leonardo Da Vinci's *Lady with the Ermine*, Rembrandt's *Landscape with the Good Samaritan* and *Raphael's Portrait of a Gentleman*. The Czartoryskis moved the collections from the family-built museums in Goluchov and Cracow and placed them for safekeeping in the vaults of a country house in Sienawa. The Nazis managed to get into the vaults and the "Big Three" were taken to Berlin where they were presented to Goering. However, Governor General Hans Frank insisted that the

paintings be brought back so that they could adorn his apartments in the Wawel castle. When Frank was forced to leave Cracow he took the pictures to Germany. *The Lady with the Ermine* was with him at the time of his arrest by the Americans. The Rembrandt and the Da Vinci are “home” at the Czartoryski Museum in Cracow. The Raphael is still missing.

German authorities issued a series of decrees legalizing the confiscation of property of the Polish state which authorized taking the entire range of objects of art. This included private and church collections. The famous Veit Stoss (Wit Stwosz) altarpiece from the Church of Our Lady (Kościół Mariacki) in Cracow was appropriated by the Germans. Though the sculptor was born in Nuremberg he lived and worked in Cracow for seventeen years. Special railroad cars had to be built to transport the altar’s framework. It is incredible to note throughout the book the amount of effort and detailed planning Germans were willing to expend on their quest for art. Masterpieces were sometimes traded for everything from human lives to “8 milligrams of millet.”

The Making of the Pope of the Millennium; Kalendarium of the Life of Karol Wojtyła by Adam Boniecki, MIC, Marian Press, 2000, 938 pages. Translated from the Polish by Irena and Thaddeus Mirecki, et al.

If you are looking for a conventional biography of the late Pope John Paul II you might be tempted to bypass the *Kalendarium*. This would be a pity because anyone with any interest in the subject will find the volume highly rewarding. It is more a reference work than a biography. The book presents a chronological record of facts, documents, testimonies as well as statements by Karol Wojtyła himself. In the words of Father Adam Boniecki: *Its purpose is to present facts without analyzing any casual relationships among them, without comments, and without evaluation.* The need for the *Kalendarium* became evident with the onslaught of biographies about the Holy Father, many of them not free from speculation or fabrication. Since its publication in Polish in 1983 it has been considered the most complete up-to-date documentary on the day-to-day activities of Karol Wojtyła from his birth to his election as Pope. Two types of sources were used: documentation (letters, personal notes, parish archives, fragments from homilies) and

Nicholas deals at length with the nightmare complexities involved in the process of restitution and recovery. The Wit Stwosz altar was returned to Cracow by the U. S. Army (on special orders of General Eisenhower). Its arrival in May 1946 coincided with the Polish National Day Parade. The altar became a focus for demonstrations against the incumbent government. Thirty of the demonstrators were shot.

The book offers a daunting amount of detailed information. Fortunately the narrative has anecdotal material with many vignettes of both famous and ordinary people involved in this epic drama. The greed and sense of entitlement of the Germans is contrasted with the heroic efforts of curators, art historians and private individuals to protect their art.

An excellent documentary film based on the book was shown on PBS stations last year. It is available on DVD in our library. I highly recommend it.

Monika Mieroszewska

verbal accounts. These eyewitness testimonies provide rare insights into Wojtyła’s personality and character. For example, there is an account by a young seminarian who attended Wojtyła’s lectures during the academic years of 1955-1957. The Department of Theology had been eliminated from the Jagiellonian University and classes were held in various seminaries. He writes that Wojtyła, wearing a leather cap and a coat from material likely meant for a blanket (an outfit not typical for a Kraków professor) was able to ...*repeat particular issues in many versions.* When the young man steeled himself to express his theological concerns, fully expecting censure ... *Father Professor, with his cogent logic and suggestive argumentation resolved the doubts and problems of our hot heads.* The seminarian notes that after Wojtyła became a Bishop he ... *remained as he was: a scholar and a priest.*

The book also offers firsthand documentation on the activities of the Catholic Church in Poland under the Communist regime from the middle to the latter part of the 20th century.

In the Introduction to the English Edition, Father Boniecki writes about the difficulties of working on the *Kalendarium* in 1978 and 1979 under conditions of “strict Socialism.” There were problems with the censors. They did not permit the book to be sold in bookstores, only through “Church channels.” In spite of these restrictions the entire first edition was sold out immediately.

The highly esteemed Father Adam Bonieck - a priest of the Congregation of Marians of the Immaculate Conception as well as a journalist and author - deserves enormous credit for compiling this splendid work. The most prominent biographers of John Paul II, such as Tad

Szulc, Carl Berstein, George Weigel and others have drawn materials from the *Kalendarium*.

Monika Mieroszewska

Karolina Lanckorońska, *Wspomnienia Wojenne*, wydawnictwo *Znak*, 2002.

Wydana w 2002 roku przez wydawnictwo *Znak* książka Karoliny Lanckorońskiej *Wspomnienia Wojenne* doczekała się angielskiego tłumaczenia, któremu nadano tytuł *Michelangelo in Ravensbruck*.

Wprawdzie Lanckorońska spisała swoje wspomnienia w 1946 roku, ale wydawcy odmawiali ich publikacji określając je jako "antyrusyjskie" lub

"antyniemieckie". Fragmenty pojawiły się dopiero na łamach prasy emigracyjnej, a w latach dziewięćdziesiątych w *Tygodniku Powszechnym*.

Autorka pochodziła z polskiej rodziny arystokratycznej, której korzenie sięgają XIV wieku. W wyniku rozbiorów Polski na przełomie XIX wieku Lanckorońscy znaleźli się w obrębie cesarstwa austrowęgierskiego i kolejni potomkowie nie tylko asymilowali się w wielonarodowej monarchii, ale także odgrywali w niej prominentną rolę. Ojciec autorki, Karol, poprzez dwukrotne małżeństwa z Austriaczkami, a później z Prusaczką, związał się z kulturą germańską. Mimo to uczynił również wiele dla kultury polskiej.

Karolina Lanckorońska, mimo że podobnie jak jej rodzeństwo wychowana i wykształcona w Wiedniu, czuła się związana z Polską. Przyczyniły się do tego zapewne wakacyjne pobyty w letniej rezydencji galicyjskiej Lanckorońskich w Rozdole, gdzie Karla mogła poznać kulturę polską i zbliżyć się emocjonalnie z krajem swoich przodków.

Początkowo rozważała poświęcenie się zawodowi pielęgniarce, ale później zdecydowała się na studia historii sztuki, które odbyła na uniwersytecie wiedeńskim. Po ich ukończeniu i uzyskaniu tytułu "doktora sztuk" na podstawie pracy dotyczącej fresków Michała Anioła w Kaplicy Sykstyńskiej, wyjechała w 1926 roku do Rzymu, gdzie podjęła pracę naukową nad sztuką renesansu. W 1934 roku złożyła pracę habilitacyjną na temat dekoracji kościoła Il Gesu i została docentem Uniwersytetu we Lwowie. Była pierwszą kobietą w Polsce, której

przyznano to stanowisko.

Na Uniwersytecie Lwowskim pracowała do wybuchu wojny, kiedy to miasto wraz z okolicznymi terenami zostało zajęte przez Rosjan na mocy układu między Stalinem i Hitlerem. Opis tych wydarzeń stanowi początek wspomnień Lanckorońskiej, która relacjonuje zetknięcie się miejscowej ludności polskiej z żołnierzami sowieckich wojsk okupacyjnych, postrzeganymi często jako ludzie prymitywni i całkowicie zindoktrynowani.

Autorka przytacza anegdotę, w której chełpiący się rzekomym dobrobytem panującym w ich kraju Rosjanie, pytani przewrotnie przez Lwowian czy jest tam również Kopenhaga twierdzili, że jest i to w ogromnych ilościach. Ciekawe, że tę samą anegdotę w nieco zmienionej wersji przytacza zmarły przed kilku laty długoletni mieszkaniec Arlington, Stanisław Skrzypek w swojej książce *Rosja jaką widziałem*, wydanej w Anglii w 1949 roku. Nie jest to jedyna zbieżność między tymi wspomnieniami, łączy je przede wszystkim rzeczowy i pozbawiony poczucia krzywdy opis wydarzeń, a także próba analizy opresyjnego systemu, jakim był komunizm w Związku Radzieckim.

Sowieci starali się umocnić swoje panowanie na wschodnich obszarach Rzeczypospolitej, zamieszkałych przez ludność różnych narodowości, wykorzystując napięcia etniczne sięgające często odległych czasów. We Lwowie i okolicy oznaczało to rozbudzenie nastrojów antypolskich wśród miejscowej ludności ukraińskiej. Towarzystwo temu deportacje ludności polskiej w głąb Rosji, a także masowe mordy polskich elit: oficerów, księży i inteligencji, o czym światowa opinia publiczna dowiedziała się dopiero po latach.

Lanckorońska rejestruje prześladowania ludności polskiej - ona sama została z czasem usunięta z Uniwersytetu. Wcześniej jednak angażuje się w działalność konspiracyjną, zostaje zaprzysiężona jako członek Związku Walki Zbrojnej i wraz ze swoimi przełożonymi robi plany działalności kurierskiej dla utrzymania kontaktu z organizowanym na Zachodzie wojskiem polskim. Zamiary te nie dochodzą do skutku z powodu aresztowań wśród członków organizacji podziemnej. Lanckorońska zmuszona jest do ukrywania się, ale z czasem udaje jej się przedostać, pod przybranym nazwiskiem, do okupowanej przez Niemców części Polski.

Trudno sobie wyobrazić te przemieszczenia uchodźców, daremnie szukających bezpieczeństwa po jednej lub drugiej stronie granicy utworzonej przez okupantów, będących jednocześnie okresowymi sojusznikami. Natężenie represji po jednej stronie prowadziło do przekonania, że gorzej być nie może i do próby przejścia Sanu, wzdłuż którego wyznaczono granicę. Pamięć o okrucieństwie jednych ciemniejszy często jednak przyćmiewały represje ze strony drugich.

Lanckorońska zatrzymuje się w Krakowie, gdzie nadal prowadzi działalność konspiracyjną, a ponadto angażuje się w prace Czerwonego Krzyża, roztaczając opiekę nad chorymi i rannymi żołnierzami polskimi przebywającymi w więzieniach. Biegła znajomość niemieckiego pomaga jej w kontaktach z przedstawicielami okupanta. Tę działalność kontynuuje w ramach Rady Głównej Opiekuńczej. Obszar i liczba więzień objętych pomocą wzrasta po wybuchu wojny niemiecko – rosyjskiej. Jedną z jej misji umożliwia wizytę we Lwowie, gdzie spotyka nielicznych znajomych. Najbardziej bolesna jest jednak wizyta w domu rodzinnym w Rozdole, który zostaje opuszczony i splądrowany przez następujących po sobie okupantów. Mimo tych spustoszeń i towarzyszących im wysiedleń, w okolicy spotyka mieszkańców pamiętających ją i innych członków jej rodziny.

Działalność Lanckorońskiej nie uchodzi uwadze Niemców, którzy szykanują ją, a w końcu w maju 1942 roku aresztują w Stanisławowie. Dokonują tego na polecenie Krugera, szefa Gestapo w tym mieście, który podczas przesłuchań nieopatrznie ujawnia przed zatrzymaną tragiczny los polskich naukowców ze Lwowa, zamordowanych prawdopodobnie na jego rozkaz. Ich los nie był znany społeczeństwu polskiemu od czasu ich aresztowania pozostawiając nadzieję, że być może znajdują się w jakimś więzieniu lub obozie koncentracyjnym.

Ze Stanisławowa Lanckorońska zostaje przewieziona do Lwowa, gdzie toczy się dalsze śledztwo przeciwko niej. Przez pewien czas wydaje się, że animozje pomiędzy funkcjonariuszami Gestapo, a także starania włoskich osobistości doprowadzą do zwolnienia aresztowanej. Niestety te nadzieje nie spełniają się i Lanckorońska po kilkumiesięcznym pobycie w więzieniu w Berlinie przewieziona zostaje w styczniu 1943 roku do obozu koncentracyjnego w Ravensbruck.

Wprawdzie początkowo Lanckorońska znajduje się w lepszej sytuacji niż większość więźniów, zwłaszcza jeśli chodzi o wyżywienie, ale okupione jest to prawie całkowitą izolacją od świata zewnętrznego. Lanckorońska protestuje przeciw takiemu traktowaniu i przez głódówkę próbuje wymusić na władzach obozu przeniesienie do

zwyczajnych baraków.

W Ravensbruck, będącym obozem kobiecym, przetrzymywano więźniarki z różnych krajów. Wśród nich były kobiety wiezione ze względów politycznych lub w wyniku represyjnych akcji hitlerowców, obejmujących również przypadkowe osoby. Były tam także zwyczajne kryminalistki. Lanckorońska ukazuje bohaterstwo, solidarność i poświęcenie jednych, a upadek moralny innych, choć podział niekoniecznie przebiegał według przyczyn skazania. Jakkolwiek godne zachowanie można było znacznie częściej spotkać wśród uwięzionych za sprawy polityczne, to jednak na postawę więźniarek według Lanckorońskiej składało się wiele elementów, takich jak usposobienie, siła woli, dar koleżeństwa, wytrzymałość fizyczna, odporność nerwowa, a przede wszystkim hart ducha.

Podczas pobytu w obozie autorka organizuje pomoc dla współwięźniów: zdobywa dodatkowe racje żywnościowe oraz ukrywa w szpitalu obozowym najbardziej narażonych na śmierć. Potajemnie zajmuje się też nauczaniem. W zachowaniu godnej postawy pomaga jej patriotyzm i głęboka wiara.

Kilka razy wydaje się, że nic nie uratuje jej od śmierci. Ona sama jest z resztą o tym przekonana, choćby dlatego, że dane jej było poznać los profesorów lwowskich. Ten scenariusz wydarzeń jednak nie spełnia się i przed samym końcem wojny w kwietniu 1945 roku Lanckorońska zostaje zwolniona z obozu dzięki staraniom jej polskich i włoskich przyjaciół, którzy wykupili ją od żadnych zysku Niemców. Przez Szwajcarię trafia do Włoch, gdzie przyłącza się do II Korpusu. Do Kraju nigdy już nie wraca.

Wiele już wprawdzie opublikowano wspomnień wojenno-obozowych, ale zarówno opisy wydarzeń, jak i analiza postaw okupantów i ich ofiar dokonane przez Lanckorońską zasługują na szczególną uwagę. Interesujące są też jej refleksje na temat Niemców. Autorka, wychowana w szacunku do kultury niemieckiej i posiadająca dużą wiedzę na jej temat, jest wstrząśnięta postępowaniem hitlerowców, ich okrucieństwem, a także bezwzględnością w niszczeniu kultury polskiej. Będąc osobą głęboko wierzącą przeżywa dylematy natury moralnej w stosunku do okupanta. Chcąc pozostać w zgodzie z własnym sumieniem wycina z modlitewnika słowa “jako i my odpuszczamy naszym winowajcom”.

Interesujące są porównania autorki odnoszące się do postępowania obu okupantów. Rejestruje fakt, iż mimo że represjami objęte są wszystkie grupy ludności, to jednak główne ostrze wymierzone jest w inteligencję, a także duchowych przywódców narodu: działaczy politycznych, księży i nauczycieli.

Lanckorońska dostrzega także ujemne skutki, jakie na Polakach wywarła długotrwała okupacja. Dotyczyło to nie tylko ludności cywilnej, ale także tych, którzy angażowali się w konspiracyjną walkę. Wśród negatywnych zjawisk wymienia wypaczenia charakteru u słabszych jednostek i wzrost wzajemnej nieufności. Zagrożenia te wzmagają się gdy, jak pisze Lanckorońska, odpadał obowiązek stałego, zdyscyplinowanego wysiłku i ciągłości pracy, mających ogromny wpływ na kształtowanie charakterów.

Czytając wspomnienia Lanckorońskiej i odkrywając jej niezwykle patriotyzm, a jednocześnie głęboki humanizm, czytelnik zdaje sobie sprawę, że autorka poprzez

powiązania rodzinne równie dobrze mogła znaleźć się “po drugiej stronie” i reprezentować interesy najeźdźcy niemieckiego. Również dla własnego bezpieczeństwa mogła przyjąć status “volksdeutcha”. Wybrała jednak bezinteresowną służbę Ojczyźnie, stając po stronie ofiar przemocy obu najeźdźców.

Postępowanie autorki może służyć jako wzór postawy obywatelskiej, którego aktualność przekracza ramy czasowe, geograficzne czy kulturowe.

Krzysztof Sęsiadek

Kino Stare i Nowe: Seriale, seriale ...

Pamiętam, jak kilka lat temu zamarzył mi się własny kawałek ziemi na Podlasiu. Po całym dniu ganiań po okolicach, gdzie psy ogonami szczekają, żaliłam się moim suwalskim znajomym na tubylców próbujących zedrzeć skórę z „Amerykanki”.

Widziałas *Ranczo*?- zapytał nagle mój kolega. - Nie? To zobacz, a teraz napij się na uspokojenie domowej nalewki z sosny.

Serial *Ranczo* obejrzałam dopiero kilka tygodni temu. Od razu zrozumiałam, dlaczego ta telenowela stała się w Polsce kultowym serialem i dlaczego Wojciech mi ją tak gorąco polecał.

Jest to historia młodej Amerykanki polskiego pochodzenia, która przyjeżdża z Nowego Jorku do wsi Wilkowyje, gdzie w Polsce B. To właśnie tam znajduje się dom, który Lucy Wilska dziedziczy po babci. Początkowo ma zamiar sprzedać posiadłość, ale w końcu decyduje się zostać. Kontrast pomiędzy doświadczeniami zdobytymi w

światowej metropolii, a zasadami przeżycia na polskiej prowincji staje się idealną bazą dla wielu komediowych sytuacji i satyrycznych spostrzeżeń. Lucy chce wszystko robić prosto i szybko, gdy tymczasem w Wilkowyjach załatwienie najmniejszej sprawy wymaga dyplomacji godnej Białego Domu. Lucy dziwi się, wścieka, ale zazwyczaj stawia na swoim. Jest ona nie tylko osobą pełną energii, ale również sprawiedliwą i chętną do pomocy. I Wilkowyje zaczynają lubić tę ich

Amerykankę.

Społeczność okoliczną godnie reprezentują wójt i pleban – bracia bliźniacy, którzy jak to w rodzinie bywa, szczerze się nienawidzą i ciągle robią sobie na złość. Lucy pomaga tajemniczy Kusy – odstający od poglądów okolicznych, ale świetnie się orientujący, o co w nich chodzi. Są też obserwatorzy z ławeczki spod sklepu, zawsze z piwkiem, czy tanim winem. Historie, jakie spotykają Lucy, są przezabawne. Uśmiełam się do łez, gdy cała okolica podrzucała psy do Amerykanki, żeby je dokarmiła, a za chwilę wykradała je, bo rozeszła się wiadomość, że będą unijne datacje na każdego kundla. *Ranczo* nie tylko śmieszy, ale porusza też poważne tematy jak pijaństwo, czy przemoc w domu.

Film nie byłby tak dobry, gdyby nie bardzo interesująca obsada. Świetna Ilona Ostrowska była mało znana przed rolą Lucy, chociaż ja pamiętam ją z *Tulipanów* oraz epizodu super żony w *Dniu świra*. Brawa należą się Cezaremu Żakowi, który gra rolę zarówno plebana, jak i wójta. Na owację na stojąco zasługuje zaś gospodyni księdza, czyli Marta Lipińska (niezapomniana pani Eliza z radiowej audycji *Kocham pana, panie Sułku*). Genialnym komentatorem spod spożywcza jest Leon Niemczyk. Kusy, czyli Paweł Królikowski, z pewnością ma wiele wielbicieli oprócz Lucy.

Latem znów wybieram się do Polski. Na pewno wpadnę na nalewkę do Suwałk oraz posiedzę sobie na łące nad jeziorem Hańcza. Mojej łące. Pewnie po raz kolejny zastanowię się nad wyższością zapachu dzięcielinny nad spalinami miasta. Ale zanim przeniosę się z Waszyngtonu do Bachanowa, obejrzę następne odcinki *Rancza* – do czego Państwa też gorąco namawiam.

Anna Firsowicz

M jak miłość, którego 120 pierwszych odcinków można wypożyczyć w Bibliotece (spośród ponad 600 transmitowanych w TVP2), od wielu lat bije rekordy popularności wśród polskich widzów. W serialu tym nie lubię tylko tytułu i muzyki. Tytułu, bo jest kiczowaty i wymyślono go chyba tylko dlatego, że *W Jezioranach* (w Grabinie) i *Matysiakowie* (Mostowiakowie) były już od dawna zajęte przez oparte na tej samej koncepcji i kochane przez pokolenia Polaków seriale radiowe. A muzyki, bo jest przesadnie ckliwa i nieumiejętnie naśladuje ballady Seweryna Krajewskiego.

Sam film, jak większość wieloodcinkowych seriali, mógłby nie mieć ani początku, ani końca. Pojawiające się w nim postaci żyją, kochają, pracują, cierpią jak my sami i ludzie wokół nas, tyle że nie w Waszyngtonie, a na polskim Mazowszu. Może dlatego nie żal mi wielu godzin spędzonych przed telewizorem, zamiast z dobrą

książką, na spacerze lub przed komputerem. Spędziłam je z “wizytą u Mostowiaków”, mówiących tym samym językiem co ja, o tych samych sprawach, o których rozmawia na co dzień większości znanych mi w Polsce rodzin, we wnętrzach, które mogłyby być wnętrzami ich domów i wśród krajobrazów, które wydają mi się najpiękniejsze na świecie.

Dokładniej rzecz biorąc, *M jak miłość* opowiada o trzech pokoleniach rodziny Mostowiaków. Najstarsi – Basia i Lucek – doczekali się czworga dzieci o imionach nieprzypadkowo zaczynających się na M (Maria, Marta, Małgosia i Marek) oraz kilkorga wnuków. Życiem ich wszystkich, tak jak życiem każdego z nas, kieruje pragnienie miłości. To dla niej popełniają błędy, to przez nią cierpią, to ona daje im dalsze siły do życia. I nie przestają o nią zabiegać, nawet ci najstarsi. W filmie nie ma wielkiej polityki, ani globalnych problemów, są natomiast codzienne kłopoty, radości, wzloty i upadki.

Na popularność serialu niewątpliwie wpływ mają znakomicie napisane, autentycznie brzmiące dialogi. Wiele zawdzięcza on także świetnym kreacjom aktorskim Teresy Lipowskiej, Witolda Pyrkosza, Dominiki Ostałowskiej, Roberta Gonery i Małgorzaty Kożuchowskiej. Większość pojawiających się w filmie bohaterów emanuje prawdziwością i ciepłem, które zachęcają do ponownych z nimi spotkań przed ekranem domowego telewizora. Z ich codziennymi decyzjami możemy się zgadzać lub nie, ale z przyjemnością będziemy się zastanawiać nad tym, czy mają rację i co sami zrobilibyśmy na ich miejscu.

Ewa Chowaniec

Doświadczenia: Dwujęzyczne elastyczne

(przedruk artykułu z *Dziecko.pl*, 7 listopada 2008)

Stawanie się dwujęzycznym człowiekiem, to długi proces wychowawczy, na którego wyniki trzeba cierpliwie czekać. Czy można dziecku jakoś w tym pomóc?

Kiedy mój syn miał siedem lat, a córka trzy przeprowadziliśmy się do Brukseli. Dzieci nie znały ani słowa po francusku, a my zapisaliśmy je do szkół frankofońskich, dobrych, ale zupełnie zwyczajnych, państwowych, (więc przepełnionych). Zostali wrzuceni na tak zwaną głęboką wodę, która okazała się jeszcze głębsza, gdy przekonaliśmy się, że w Belgii nad dziećmi specjalnie się nie roztkliwiają, za to dużo od nich wymagają - samodzielności, porządku, dyscypliny. Wiedzieliśmy, że jeśli nie utoną, będą dwujęzyczni. Wierzmy, że trudno w dzisiejszych czasach o większy prezent niż dać dziecku dodatkowy język. Dodatkowy, a nie zamiast.

Dwa zamiast jednego

Dziecko dwujęzyczne zna perfekcyjnie dwa języki. Taki stwór może powstać albo w rodzinie, gdzie mama i tata pochodzą z różnych krajów albo, jeśli rodzice są Polakami, gdy zamieszka za granicą. Przy pomocy lekcji i szkół językowych nie nauczymy dziecka drugiego języka w tak głębokim stopniu, jak języka ojczystego. Musi być zanurzone w innej mowie (i kulturze), słuchać jej kilka godzin dziennie, używać jej w konkretnych, codziennych sytuacjach, rozmawiać i bawić się z rówieśnikami. Wtedy dziecko bez większych problemów wchłonie język kraju, w którym mieszka - chodząc do przedszkola i szkoły (w większości krajów Europy obowiązkowa edukacja zaczyna się w wieku 6 lat), bawiąc się z dziećmi, oglądając filmy. Do rodziców będzie zaś należało rozwijanie języka ojczystego. A to

wcale nie będzie takie proste.

"Dziecko nie stanie się dwujęzyczne automatycznie. Największą rolę mają tu do odegrania rodzice. Jeżeli będą świadomi wartości dwujęzycznego wychowania, będą konsekwentni w porozumiewaniu się z dzieckiem zawsze i wyłącznie w swoim języku ojczystym, to dzieci będą dwujęzyczne. Rodzice muszą jak najwcześniej podjąć tę decyzję, muszą wierzyć, że poradzą sobie z silnym wpływem języka otoczenia." - mówi Bogumiła Baumgartner, mieszkająca w Niemczech lingwistka, autorka książki "Przeżyć dwujęzyczność. Jak wychować dziecko dwujęzycznie" (wyd. Harmonia, 2008).

Niemowlę, jak mama

Język polski malucha, który cały czas spędza z mamą, jest niczym niezagrożony. Jeśli jednak oboje rodzice pracują, a dziecko jest w żłobku, będzie przyswajało przede wszystkim język, który słyszy najczęściej. Wtedy, już trzeba wspierać język polski - czytając bajki i wierszyki po polsku, słuchając płyt z piosenkami, oglądając polskie programy dla dzieci. I przede wszystkim trzeba - jak najwięcej mówić po polsku. Można znaleźć polską nianię albo inne polskie dzieci. Nie trzeba się martwić jeśli dziecko nie mówi biegle w żadnym języku albo, że je miesza; gdy pójdzie do szkoły, nauczy się mówić doskonale.

Przedszkolak, jak rówieśnicy

Już w przedszkolu, ale znacznie silniej w szkole, najważniejszy dla dziecka staje się język otoczenia: kolegów, zabaw, lekcji. "Dzieci wracając do domu, nie wiedzą jak opisać przeżycia dnia. Brakuje im słownictwa rodziców, więc zaczynają opisywać sytuacje przedszkolne w języku otoczenia. Robią to automatycznie, bo tak im wygodniej, łatwiej i szybciej. I tutaj zaczyna się rola rodziców, którzy powinni pomagać dziecku, podpowiadać brakujące wyrazy, poprawiać błędy i tłumaczyć na "swoją język" obce wyrażenia." - mówi Bogumiła Baumgartner

Jedna osoba, jeden język

Lingwiści i pedagodzy są zgodni, że w sytuacji wielojęzyczności trzeba zachować zasadę: jedna osoba - jeden język (OPOL - one person, one language). "Zawsze, wszędzie i tylko tak. Nie poddawać się, nie załamywać, nie sugerować opinią otoczenia." - podkreśla autorka "Przeżyć dwujęzyczność"

"Dziś przyjechałem do szkoły tramem" - powiedział z dumą uczeń klasy trzeciej w polskiej szkole w Brukseli. "Większość dzieci nie zobaczyła w tym nic

niepoprawnego. - mówi Agnieszka Verbeke, uświadomiłam im, że to słowo nie istnieje, ani po polsku, ani po francusku.

Język otoczenia dziecko słyszy zazwyczaj w poprawnej formie. Ale polski, mieszkając zagranicą, słyszy przede wszystkim w domu. I będzie mówiło tak, jak rodzice. Jeśli oni nie zadbają o czystą polszczyznę, będzie ją przekręcało. Jeśli będziemy mówić mieszkanką dwóch języków ono też zacznie je mieszać.

Moi przyjaciele z Brukseli, małżeństwo polsko-angielskie, stosując zasadę OPOL osiągnęli pełny sukces. Dzieci chodzą do angielskiej szkoły, w środowe popołudnia do polskiej. W domu mama mówi do nich wyłącznie po polsku, tata - po angielsku. Są perfekcyjnie dwujęzyczni.

Rozmawiając z dzieckiem w polskim domu w języku otoczenia ryzykujemy, że obcego języka nauczymy go niepoprawnie, ojczysty zaś całkowicie zapomni. Rodzice, postępują tak bo wychodzą z fałszywego przekonania, że w ten sposób pomogą dzieciom zadomowić się w obcym języku. Nic bardziej błędnego. Dziecko traci polski i nie zyskuje nic w zamian. Staje się zagubione, wykorzenione językowo i psychicznie.

Od przybytku głowa nie boli

Często sytuacja językowa w rodzinie jest bardziej skomplikowana: w domu dwa języki, w szkole trzeci (Mama Polka, tata Anglik, mieszkają w Niemczech). Zasada musi pozostać jednak ta sama: mama zawsze mówi do dziecka po polsku, tata zawsze po angielsku, niemieckiego uczy się w szkole i od rówieśników.

Dziecku nic się nie pomyli - będzie znało język mamy, taty i szkoły. W ten sposób ma szansę nauczyć się biegle trzech języków. Oczywiście w niektórych sytuacjach jeden z nich stanie się dominujący, na przykład dziecko będzie się modliło po polsku, oglądało filmy przyrodnicze po angielsku, a na komputerze grało w gry niemieckie. "Dominującym staje się język tego rodzica, z którym dziecko silniej się utożsamia. Mój syn teraz mówi lepiej po flamandzku, bo silniej jest związany z ojcem, łączą ich wspólne zainteresowania przyrodą." opowiada Agnieszka Verbeke.

Mama przyjaciół mojego syna jest Brazylijką, tata Anglikiem. Starają się mówić w swoich językach do dzieci, ale przeważa angielski. Dzieci skończyły francuskojęzyczne przedszkole, teraz chodzą do angielskiej szkoły. Angielski dominuje, ale bez problemu mówią po portugalsku (zwłaszcza po wakacjach spędzonych w Brazylii) i po francusku (język otoczenia). Po portugalsku jednak nie piszą i nie czytają.

W szkole schody

Dziecko szybko uczy się języka, ale też szybko go zapomina. "Angielscy przyjaciele mojego dwunastoletniego syna, z którymi przez lata na co dzień rozmawiał po flamandzku, po kilku miesiącach od powrotu do Anglii, mieli trudność ze znalezieniem prostych słów." - wspomina Agnieszka Varbecke. Właśnie w wieku szkolnym najłatwiej zaniedbać język ojczysty. Dziecko jest coraz więcej poza domem, koledzy są dla niego najważniejsi.

Od tego momentu zachowanie języka polskiego zaczyna od rodziców wymagać więcej pracy. Dziecko najłatwiej uczy się języka z rówieśnikami, więc warto je zapisać gdzieś na zajęcia z języka polskiego. Bez takich lekcji dzieci nie nauczą się pisać i czytać po polsku.

"Dwujęzyczność to też umiejętność pisanie maili do dziadków i kuzynów, przeczytania komiksu, przepisu kulinarnego albo rozkładu jazdy autobusów.- mówi Bogumiła Baumgartner. - Radzę naukę w polskiej szkole zacząć równoległe z nauką szkolną w kraju zamieszkania. Sprawdziło się to u moich dzieci i u dzieci znajomych. Dzieci świadome swojej dwujęzyczności posiadają zdolność odróżniania obu języków od siebie. Nauczają się poprawnie czytać i pisać w dwóch językach, ale trzeba im podać konkretne zasady."

Szkoła nie wystarczy

Najważniejsze jest budowanie motywacji, przekonanie, że warto się uczyć polskiego i chodzić na dodatkowe lekcje, chociaż w tym czasie inni odpoczywają. Nie przekonamy dziecka samymi deklaracjami, ono potrzebuje konkretnych argumentów. Zachęca je wyjazdy do kraju, zaprzyjaźniona grupa polskojęzycznych rówieśników, polskie czasopisma i książki. "Mój syn interesuje się ptakami, koresponduje z polskimi ornitologami, jeździ do Polski, żeby je obserwować. Dzięki temu ma poczucie, że polski nie jest tylko nudnym obowiązkiem, ale czemuś służy." - mówi Agnieszka Verbecke.

Problem pojawia się, gdy rodzice sami nie widzą tej przydatności. Polacy za granicą często tracą poczucie wartości języka polskiego. W klasie mojego syna jest jedenaście narodowości, u córki - jeszcze więcej. Obserwuję rodziców i widzę, że ani Anglicy, ani Włosi, ani Finowie, ani Niemcy, ani Hiszpanie nawet nie zadają sobie pytania, czy rozmawiać z dziećmi w swoich językach ojczystych. To dla nich oczywiste. To samo dotyczy przekazywania narodowych tradycji. Dlaczego dla nas nie jest to równie oczywiste?

Powody do dumy

Warto znajdować, nawet drobne, powody do dumy z polskości. Dzieci uwielbiają tradycję polskich świąt, obrzędowość. Z cudzoziemskimi kolegami mogą więc wiosną malować jajka, piec mazurki, na szkolny targ przygotować pierniczki albo pierogi, jesienią pokazać jak się robi ludziki z kasztanów (w krajach frankofońskich zabawa całkiem nieznaną). Nie są to przykłady wysrane z palca - ja właśnie tak malowałam, wylepiałam i piekłam, za każdym razem z wielkim sukcesem

Liczą się argumenty nie tylko patriotyczne, ale także emocjonalne i ekonomiczne. Polski dom daje dziecku, w bądź co bądź, obcym świecie poczucie bezpieczeństwa i zakorzenienia. Dom Polaków, którzy zaprzeczają polskości przyniesie mu tylko doświadczenie zagubienia. "Bez znajomości tradycji, kultury i języka nie wytworzymy w sobie poczucia tożsamości. Nie dowiemy się skąd jesteśmy, kim byli nasi najbliżsi, jak obchodzili święta, urodziny. Jesteśmy wyobcowani." - mówi Bogumiła Baumgartner.

Nasze dzieci, mieszkające za granicą, nie staną się Belgami ani Anglikami przez to, że nie będą mówić po polsku. Nic nie zyskają, wiele mogą stracić. Nie dbając o polską edukację, odbieramy im możliwość wolnego wyboru kraju i kultury. Wreszcie, last but not least, Polska jest dość sporym i chłonnym rynkiem pracy. Może, zwłaszcza będąc dwujęzycznymi, właśnie w Polsce znajdą lepsze i ciekawsze możliwości rozwoju? "Jestem Angielką, mój mąż Francuzem, mieszkamy w Niemczech. Od chwili narodzin, każde z nas mówiło do dzieci tylko w swoim ojczystym języku. Rezultat: nasze trzy córki są perfekcyjnie dwujęzyczne bez żadnego wysiłku, niemiecki znają ze szkoły. Jako język obcy wybraliśmy dla nich hiszpański. I tak cztery rynki pracy stoją przed nimi otworem. - pisze uczestniczka jednego z wielu francuskojęzycznych forów dyskusyjnych.

Pedagodzy i lingwiści są zgodni: dzieci dwujęzyczne dużo szybciej uczą się kolejnych języków - są bardziej otwarte i tolerancyjne. Będzie im więc łatwiej żyć we współczesności, która wymaga od nas dużej mobilności i elastyczności.

Dziękuję za pomoc pani Bogumile Baumgartner (autorce książki "Przeżyć dwujęzyczność. Jak wychować dziecko dwujęzycznie", wyd. Harmonia, 2008) i pani Agnieszce Verbecke nauczycielce w szkole polskiej im. Joachima Lelewela w Brukseli.

Aneta Górnicka-Boratyńska

http://www.edziecko.pl/starsze_dziecko/1,79350,5896429,Dwujezyczne_elastyczne.html

Z Biblioteki: Doroczne zmiany i podsumowania

Mamy za sobą dwa ważne dla Biblioteki wydarzenia – 14 marca 2009 odbyło się doroczne Walne Zebranie Członków Biblioteki, a 7 kwietnia 2009 ukonstytuował się jej Zarząd. W marcowym zebraniu uczestniczyło 16 osób i dyskutowane były sprawy istotne dla Biblioteki w długim okresie, takie jak jej lokum, bezpieczeństwo finansowe, skład członkowski i jego oczekiwania. Za wszystkie zgłoszone uwagi i wnioski serdecznie dziękujemy, będziemy się starali wprowadzać je w miarę możliwości w życie w naszej codziennej działalności.

Dalszą systematyczną współpracę z Zarządem zadeklarowała Agnieszka Christian (pomoc w organizacji imprez i pokazów filmowych) i Iza Rutkowska (redakcja i wydawanie biuletynu).

W skład Zarządu Biblioteki na rok 2009 weszli:

Zbigniew Okręglak – prezes
 Anna Firsowicz – vice-prezes
 Mirosław Słoboda i Laura Oldanie – skarbnicy
 Aleksandra Konarzewska – sekretarz
 Jerzy Kozłowski
 Monika Mierszewska
 Paulina Migalska
 Joanna Petry Mroczkowska
 Krzysztof Parczewski
 Dorota Ponikiewska
 Grażyna Żebrowska

Z Polskiej Szkoły: Dorosłość

Każdy z nas kiedyś, jako dziecko, czy nastolatek, marzył sobie o byciu dorosłym. Często widzieliśmy w dorosłości rozwiązanie naszych problemów i nadzieję na wspaniały nowy początek. Czym tak naprawdę jest ta nasza dorosłość? Tak oczekiwana i wymarzona wkroczyła w nasze życie niepostrzeżenie zmieniając je diametralnie. Często zastanawiamy się, kiedy tak naprawdę to się stało, kiedy staliśmy się dorośli i co to znaczy być dorosłym. Uczniowie klasy trzeciej Szkolnego Punktu Konsultacyjnego przy Ambasadzie RP w Waszyngtonie zapytani, co myślą na ten temat, próbują nam wyjaśnić, co to naprawdę znaczy być dorosłym, przynajmniej z ich punktu widzenia.

Robert twierdzi, że: „Być dorosłym to znaczy być większym, wiedzieć więcej oraz mieć więcej pieniędzy. To znaczy jeszcze, że masz wtedy pracę, żonę lub męża i dzieci. Jak jesteś dorosły to jesteś dumny z tego, co zrobiłeś w życiu.”

Z kolei Małgosia uważa troszkę inaczej: „Kiedy jest się dorosłym ma się bardzo dużo obowiązków, ale można wtedy oglądać wszystkie rodzaje filmów. Dorosły może robić wiele rzeczy bez pomocy innych, ale tak naprawdę dorosłe życie wcale nie jest łatwe.”

Ola szczegółowo wymieniła, na co dorosły może sobie pozwolić: „Dorosły może kupić jedzonko i obejrzeć sobie tyle bajek ile chce. Dorosły może jeździć samochodem do pracy, żeby dostawać pieniądze. Dorośli mężczyźni muszą się golić, a kobiety golą nogi. Każdy dorosły musi znać się na zegarku i wiedzieć jaka jest temperatura na dworze. Wtedy wie jak się ubrać.”

Maciej myśli, że: „Jak jesteś dorosły to już nie rośniesz i masz strasznie dużo obowiązków. Dorośli mają swoje dzieci i niestety muszą im zmieniać pieluchy. Kiedy jesteś dorosły masz swój dom, pracę, samochód, żonę i sam zarządzasz swoimi pieniędzmi.”

Kuba, podobnie jak Maciek, widzi zalety bycia dorosłym: „Kiedy jesteś dorosły, możesz robić więcej rzeczy, zarabiasz pieniądze i masz żonę, która gotuje Ci pyszne obiady.”

Anielka nie może się doczekać, kiedy będzie dorosła: „Być dorosłym to znaczy, że ma się dużo obowiązków i chodzi się do pracy każdego dnia. Dorosły może się też ożenić i założyć rodzinę. Dorosły, który zdał test na prawo jazdy, może prowadzić samochód. W kinie dorośli mogą oglądać wszystkie rodzaje filmów nawet PG13 i R. Dorośli mogą chodzić spać kiedy chcą, często mają imprezy nawet do północy i oczywiście nie muszą już chodzić do szkoły. Myślę, że dorosły może wybrać sobie pracę jaką chce. W domu dorosły może mieć różne zwierzęta, nawet takie, na które mama by mu nigdy nie pozwoliła. Dorosły może robić co chce, nawet fikołki na łóżku, albo skakać na trampolinie cały dzień.”

Kamilka myśli, że bycie dorosłym jest bardzo fajne: „Idziesz wtedy do pracy, gotujesz jedzenie, chodzisz na imprezy i opiekujesz się swoimi dziećmi. Bycie dorosłym może być fajne bo możesz nauczyć swoje dziecko chodzić i pływać. Dorośli mogą planować super wakacje.”

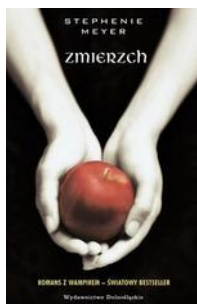
Dla Jacka, podobnie jak jego kolegów, dorosłość oznacza

rodzinę: „Jak będę dorosły, to będę miał samochód, żonę i dzieci. Myślę, że będę się też musiał nauczyć golić.”

Krystian także pisał o rodzinie: „Dorosłość jest wtedy, kiedy dorosłeś. Dla mnie to znaczy, że jesteś już duży i możesz rządzić dziećmi. Jako dorosły nie będziesz już się bawił, tylko musisz pracować. Dorosły musi dużo pomagać, a jak będzie miał żonę, to będzie musiał pomagać jeszcze więcej. Dorosły spędza dużo czasu w pracy i ma mało czasu dla dzieci, żeby się z nimi pobawić, ale za to ma dużo pieniędzy.”

Dziecięce wyobrażenia o nas, dorosłych, przywołują uśmiech i wzruszenie. Każdy z nas miał, tak samo jak moi uczniowie, wizję dorosłego świata. Na ile

Twilight po polsku

Seria **Zmierzch** opowiada historię Belli, siedemnastoletniej dziewczyny, która zakochuje się w zabójczo przystojnym Edwardzie Cullenie. Romans normalnej nastolatki z 117-letnim wampirem jest pełen emocji i niebezpieczeństw. Edward i jego rodzina to jednak niepospolite wampiry, są wegetarianami - piją jedynie krew zwierząt.

przypuszczenia i obserwacje moich uczniów są prawdziwe, każdy z nas wie. Nie zapominajmy w tym naszym “dorosłym, zabieganym, pracowitym” świecie o dzieciach, które mogą się w nim czuć zagubione. Znajdźmy dla nich chwilkę, na te fikołki na łóżku i zabawę po pracy. Przygotujmy nasze pociechy do dorosłości, bo jak pisze Zosia “Bycie dorosłym znaczy, że wyruszasz w świat. Na przykład już nie mieszkasz z rodzicami.” Jesteśmy jak ptaki. Ptaki się wykluwają, my się rodzimy. Pisklęta, które dorosną odlatują, a my wyruszamy w świat... Przygotujmy nasze pisklęta do tej drogi.

Patrycja Lason

Na kartach czterech powieści obserwujesz jak para próbuje pozostać razem mimo wszelkich przeciwności losu. Akcja toczy się w bardzo szybkim tempie, z nowymi niespodziankami w każdym rozdziale. Książki Stephenie Meyer są starannie napisane, pełne humoru i smutku, a także nieoczekiwanych wydarzeń. Postacie bohaterów są dobrze nakreślone. Z każdą książką zagłębiasz się bardziej w magicznym świecie. Jeśli zaczniesz czytać historię Belli i Edwarda, nie będziesz mógł/mogła oderwać się od niej aż skończysz czytać czwartą - ostatnią część.

Milka Piszczek

Friends of the Polish Library in Washington, DC
1503 21st Street N.W.
Washington, DC 20036

NONPROFIT
U.S. POSTAGE
PAID
PERMIT NO. 6010
KENSINGTON, MD

Address Service Requested

POLISH LIBRARY IN WASHINGTON

1503 21ST Street N.W.
Washington, DC 20036

(202) 466-2665

<http://www.polishlibrary.org>

HOURS OF OPERATION:

Tuesday	7:00 PM — 9:30 PM
Thursday	12:00 PM — 2:00 PM
Saturday	11:00 AM — 2:00 PM